Neuvoston asetus Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2026 (E 70/2025 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
26.9.2025

MMM/LVO/ELKA
Risto Lampinen

Itämeren kalastusmahdollisuudet 2026, prosessi

- Kv. Merentutkimusneuvoston (ICES) tieteellinen neuvo (silakka, kilohaili, turska, lohi ja punakampela) vuoden 2026 Itämeren kalastus-mahdollisuuksista saatiin 28.5.2025.
- Eduskunta muodosti Suomen kannan ICES:n neuvon perusteella kesäkuussa ja Suomi esitti sen perusteella kantansa Itämeren alueellistamiselimen BALTFISH´n kokouksessa 25.-26.6.2025.
- Muodostamalla kannat jo ICES:n neuvojen perusteella Suomi pyrkii vaikuttamaan komission ehdotukseen ja Itämeren alueen jäsenvaltioihin.
- Komission antoi ehdotuksensa Itämeren vuoden 2026 kalastus-mahdollisuuksista 26.8.2025.
- Eduskunnan kanssa sovitun menettelyn mukaisesti valtioneuvosto lähetti asiasta E-kirjeen välittömästi EU17-jaoston (12.9.) käsittelyn jälkeen, jotta eduskunta voi muodostaa Suomen kannan riittävän nopeasti ja sitä kyetään ajamaan tehokkaasti.
- BALTFISH käsitteli komission ehdotusta 8.-9.9.. BALTFISH-työ jatkuu lokakuussa bilateraalikokouksilla sekä neuvostoa valmistelevalla kokouksella 26.10. Ruotsin puheenjohdolla.
- Lopullisen päätöksen tekee maatalous- ja kalastusneuvosto 27.-28.10.2025.

Komission ehdotus Itämeren vuoden 2026 TACeiksi

Itämeren kalakanta	EU TAC 2025	Suomen kiintiö vuonna 2025 (ilman siirtoja vuodelta 2024), tonneja, lohi kpl	ICES:n neuvo vuoden 2026 TAC:ksi Itämerellä	Komission ehdotus vuoden 2026 TAC:ksi Itämerellä	Muutos 2025/2026
Pohjanlahden silakka	66 446	54 476	55 869 – 62 684	25 560	-62 %
Pääaltaan silakka	83 881	18 395	120 378 – 157 996	83 881	0 %
Läntinen silakka	788	0	0	394	-50 %
Riianlahden silakka	41 635	0	23 962 – 35 643	34 367	-17 %
Kilohaili	139 500	7 203	176 056 – 230 518	139 500	0 %
Pääaltaan/Pohjanlahden lohi	34 787 *	8 989 *	30 000 *	25 487	-27 %
Suomenlahden lohi	10 144	9 104	10 480	10 232	1 %
Läntinen turska	266 **	2**	0	42	-84 %
Itäinen turska	430 **	8**	0	159	-63 %
Punakampela	11 313	0	10 971	10 973	-3 %

Muutokset aiempiin komission ehdotuksiin:

- Kilohailin sekä Pääaltaan ja Suomenlahden silakan osalta komissio ehdottaa aiemmasta poiketen Itämeren monivuotisen suunnitelman 4.4 artiklan (=TAC voidaan asettaa Fmsy tason alle) soveltamista. Komission ehdotuksen mukaan TAC pidettäisiin ennallaan, vaikka ICES:n tieteellisen neuvon mukaan TAC:a voidaan nostaa.
- Silakan kudun tukemiseksi komissio ehdottaa uutena säätelytoimena, että silakkaa ei saisi kalastaa touko-heinäkuussa pelagisella troolilla neljän merimailin sisäpuolella alueilla, joilla syvyys on alle 20 metriä.
- Kilohailin kudun tukemiseksi komissio ehdottaa viime vuoden neuvostossa hyväksytyn troolikalastuksen rajoituksen jatkamista. Rajoitus koskee kilohailille tärkeitä kutualueita avomerellä touko-heinäkuussa.
- Komissio ehdottaa Saaristomeren ja Ahvenanmeren lohen kaupallisen ja vapaa-ajankalastuksen kieltämistä toukokuussa.

Valtioneuvoston kannan lähtökohdat

- Kestävän enimmäistuoton (Maximum Sustainable Yield, MSY) noudattaminen EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti.
- Kalastusmahdollisuudet tulee vahvistaa Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantojen monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.
- TAC:eja vahvistettaessa tulee noudattaa neuvoston vuonna 2023 tekemää linjausta, jonka mukaan TAC:t vahvistetaan monivuotisen suunnitelman artiklan 5 (ei artiklan 4.6) mukaisesti silloin, kun kalakanta on Btrigger –tason (eli tieteellisessä neuvossa asetetun ylemmän varotason) alapuolella.

Nämä valtioneuvoston kannan lähtökohdat ja kalakantakohtaiset kannat ovat kaikilta osin Suomen pitkäaikaisten ja johdonmukaisten linjausten mukaiset.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohi: taustaa

Kaiken tiedon ottaminen huomioon päätöksenteossa

ICESin neuvo (eikä komission ehdotus) ei sen antamisajankohdasta (toukokuun loppu) johtuen pysty ottamaan huomioon kaikkea viimeisintä tietoa. Keskeisin ICES:n neuvon antamisen jälkeen saatu lisätieto on vuoden 2025 nousu pohjoisen lohijokiin, joka oli kahta aiempaa vuotta parempi johtuen pääosin yhden merivuoden kalojen (kossien) suuresta määrästä. Parhaiden asiantuntijoiden (Luke) mukaan lohen tilanne on edelleen vakava, eikä kantojen elpymisestä ole varmuutta.

Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että Suomen kannassa otetaan huomioon kaikki viimeisin tieto ja parhaiden asiantuntijoiden arvio lohikantojen tilasta. Tämän mukaisesti valtioneuvosto esittää, että Suomi lohitilanteen ja erityisesti lohen nousua jokiin koskevan viimeisimmän tiedon perusteella harkitsee kansallisesti siirretäänkö lohikiintiötä muilta mailta Suomelle. Olemassa olevan tiedon perusteella se ei ole perusteltua.

Lisäksi valtioneuvosto esittää, että Suomi luopuu komission automaattisesta Suomen lohen käyttämättömän kalastuskiintiöosuuden (898 lohta) siirrosta ensi vuodelle, joten Suomen ensi vuoden lohikiintiö ei nousisi 7 497 loheen, vaan jäisi ehdotetun TAC:n mukaiseen 6 599 loheen. Suomi pyrkii varmistamaan, että muut jäsenvaltiot toimivat samalla tavalla.

Näin Suomi olisi, reaktiona lohikantojen edelleen huolestuttavaan tilanteeseen ja kolmeen peräkkäiseen heikkoon nousuvuoteen, vähentänyt lohikiintiötään pääosin kansallisilla ratkaisuilla ja aloitteilla seuraavasti:

vuonna 2023 kiintiö oli	27 163 lohta,
vuonna 2024 se oli	16 661 lohta (-39 %)
vuonna 2025 se on	8 989 lohta (-46 %)
vuonna 2026 se olisi	6 599 lohta (-27 %)

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohi: taustaa

Vapaa-ajankalastuksen vaikea tilanne

Suomen tavoitteena on, että kaupallista ja vapaa-ajankalastusta (ml. kalastusmatkailu) kohdellaan tasapuolisesti.

Tutkittua tietoa vapaa-ajankalastuksen saaliista tarvittaisiin, mutta sen kerääminen on erittäin vaikeaa kalastusrajoituksista ja EU-lainsäädännöstä johtuen.

ICES:n tieteellisistä neuvoista, komission ehdotuksista, EU-lainsäädännöstä ja komission tulkinnoista johtuen pääaltaan ja Pohjanlahden lohen vapaa-ajankalastus on joutunut viime vuosina nopeasti laidasta laitaan muuttuvien rajoitusten kohteeksi. Lohen vapaa-ajankalastuksen saalis, mukaan lukien jokialue, on koko Itämeren tasolla vähentynyt vielä nopeammin kuin kaupallisen kalastuksen saalis.

Tässä tilanteessa on tarpeen löytää ratkaisuja, joilla voitaisiin välttää lohen vapaa-ajankalastuksen kalastusmahdollisuuksien perusteeton rajoittaminen ja siihen liittyvät taloudelliset menetykset.

Valtioneuvoston kanta perustuu Suomen vakiintuneen linjan mukaisesti ICES:n neuvoon myös vapaa-ajankalastuksen osalta.

Valtioneuvoston kannat

Pääaltaan ja Pohjanlahden lohi

Suomi kannattaa ICES:n neuvoon perustuvaa komission ehdotusta. Suomen kiintiö olisi 6 586 lohta, (komission laskuvirheen korjaamisen jälkeen 6 599 lohta).

Suomi haluaa säilyttää kiintiöiden vastaanottomahdollisuuden muilta jäsenvaltioilta. Niiden vastaanottamisesta päätetään erikseen kansallisesti ottaen huomioon, kuten aiemminkin, lohitilanne ja nousu jokiin.

Reaktiona kolmeen heikkoon nousuvuoteen 2023-25 Suomi ei siirtäisi käyttämättä jäävää kiintiötä tältä vuodelta ensi vuodelle, vaikka tilanne on parantunut vuonna 2025.

Komission ehdottama toukokuun kalastuskielto Ahvenan- ja Saaristomerellä tulee poistaa ja muuttaa ICES:n neuvon mukaiseksi.

Suomenlahden lohi

Suomi kannattaa ICES:n neuvoon perustuvaa komission ehdotusta. Suomen kiintiö olisi 9 183 lohta

Valtioneuvoston kannat

Pohjanlahden silakka

Suomi edellyttää, että TAC vahvistetaan ICES:n neuvon ja Itämeren monivuotisen suunnitelman artiklan 5 perusteella, neuvoston aiempien vuosien linjauksen mukaisesti eli ICES:n neuvon vaihteluvälin (55 869 – 62 684 tonnia) mukaisesti, mikä vastaisi 11 - 16 % leikkausta.

Suomi ei hyväksy komission ehdotusta, jonka mukaan TACia pienennettäisiin monivuotisen suunnitelman artiklan 4.6 perusteella 62 % 25 560 tonniin.

Komission menettelytapa on johtanut siihen, että sen ehdottamat TAC:t Pohjanlahden silakalle ovat vaihdelleet kestämättömällä tavalla (80 074 tonnia vuodelle 2023, 1 000 tonnia vuodelle 2024, 66 446 tonnia vuodelle 2025 ja 25 560 tonnia vuodelle 2026). Tämä aiheuttaa perusteetonta epävarmuutta toimialalle ja heikentää voimakkaasti investointiolosuhteita.

Valtioneuvoston kannat

Pääaltaan ja Suomenlahden silakka

Suomi edellyttää, että TAC vahvistetaan ICES:n neuvon ja monivuotisen suunnitelman artiklan 5 perusteella, kuten neuvosto on asian ratkaisut aiempina vuosina. TAC suurenisi näin 26 - 48 prosenttia.

Suomi ei hyväksy komission ehdotusta TAC:n säilyttämisestä vuoden 2025 tasolla monivuotisen suunnitelman artiklan 4.4 perusteella.

Kilohaili

Suomi edellyttää, että TAC vahvistetaan ICES:n neuvon ja monivuotisen suunnitelman perusteella, kuten neuvosto on asian ratkaisut aiempina vuosina. TAC suurenisi näin 13 - 49 prosenttia.

Suomi ei hyväksy komission ehdotusta TAC:n säilyttämisestä vuoden 2025 tasolla monivuotisen suunnitelman artiklan 4.4 perusteella.

Valtioneuvoston kannat

- Itäisen ja läntisen turskakannan osalta Suomi edellyttää, että sivusaalis-TAC:t ovat riittävän suuret, jotta ne eivät rajoita muiden TACien kalastusta. Suomi ei siten kannata komission ehdotusta turskan sivusaalis-TAC:ien merkittävästä vähentämisestä.
- Myös läntisen silakan, Riianlahden silakan ja punakampelan osalta Suomi kannattaa ICES:n neuvon noudattamista.
- Suomi kannattaa meritaimenen avomerikalastuskiellon jatkamista.

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Suomi on neuvotteluprosessin aikana valmis hyväksymään ja valmistelemaan oma-aloitteisesti sellaisia ratkaisuja (esim. kalastuksen ajallisia ja alueellisia rajoituksia), jotka ovat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävän kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi ja Suomen tavoitteiden edistämiseksi neuvostossa.

Kommentit:

Viime vuoden tapaan neuvotteluja käydään erilaisista kalastusrajoitusten ja TAC-tasojen kombinaatioista erityisesti silakan ja kilohailin osalta.

Neuvotteluvara koskee nimenomaisesti EU-tasolla neuvoteltavia ratkaisuja.

Keskustelu EU17-jaostossa 12.9.2025

- Kaupallisen kalastuksen edustajat pitivät kaikkien kalalajien osalta tärkeänä turvata kalastuksen jatkuvuus ICES:n neuvojen mukaisesti. Pohjanlahden lohen osalta he eivät pitäneet tarpeellisena käyttämättä jäävän vuoden 2025 lohikiintiön siirrosta luopumista, koska lohitilanne on parantunut vuonna 2025.
- Vapaa-ajankalastuksen edustaja korosti yleisesti tarvetta varovaisuuteen kalakantojen hyödyntämisessä, kalastusmatkailun merkitystä aluetaloudessa ja sitä, että lohen vapaa-ajankalastusta ei tulisi rajoittaa avomerellä perusteetta.
- Luontojärjestöt korostivat yleisesti varovaisuusperiaatetta ja tukivat komission ehdotusta.
- EU17-jaoston suppea kokoonpano hyväksyi Suomen pitkän aikavälin linjauksiin perustuvan perusmuistion (E-kirjeen) yksimielisesti korostaen tarvetta löytää tasapainoinen ratkaisu, joka turvaa sekä kalastukseen perustuvan arvoketjun toimintaedellytykset että kalakantojen ja ympäristön myönteisen kehityksen. Lisäksi se korosti tarvetta parantaa edelleen ICES:n neuvon pohjana olevan tiedon laatua.

Neuvottelutilanne ja Suomen tavoite

- Yleisesti neuvottelutilanne on Suomen kannalta huomattavan vaikea erityisesti Pohjanlahden silakan osalta.
- Komission ehdotuksen ongelmallisimpia kohtia jäsenvaltioille ovat:
  - Itämeren monivuotisen suunnitelman artiklan 4.6 soveltaminen (Pohjanlahden silakka) ja uutena artiklan 4.4 soveltaminen (kilohailin sekä Pääaltaan ja Suomenlahden silakka)
  - Läntisen silakan sivusaalis-TAC.
  - Turskan sivusaalis-TACien pienentäminen.
  - Pääaltaan ja Pohjanlahden lohen vapaa-ajankalastuksen rajoitusten tiukentaminen.
- Suomi jatkaa Suomen kannan mukaisesti aktiivisesti neuvotteluita TAC-tasoista ja muista tarvittavista toimenpiteistä kaikilla tasoilla (Baltfish, neuvoston työryhmä, kahdenväliset neuvottelut muiden jäsenvaltioiden (erityisesti Ruotsi), komission ja EU-puheenjohtajamaan Tanskan kanssa).
- **Suomen tavoitteena on kaikkien osapuolien hyväksymä tieteelliseen neuvoon perustuva vastuullinen ratkaisu, joka on tasapainoinen sekä kalakantojen suojelun että kalakantojen hyödyntämisen näkökulmasta.**

Maa- ja metsätalousministeriö